

Изх. № 4/28.03.2023 г.

ДО

Г-ЖА РОСИЦА ВЕЛКОВА – ЖЕЛЕВА

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

КОПИЕ ДО:

Г-Н БОЙКО АТАНАСОВ

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ЗА ФИНАНСОВ
НАДЗОР**

Г-ЖА МАРИЯ ФИЛИПОВА

**ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ЗА
ФИНАНСОВ НАДЗОР, РЪКОВОДЕЩ УПРАВЛЕНИЕ
„НАДЗОР НА ИНВЕСТИЦИОННАТА ДЕЙНОСТ**

ОТНОСНО: Проект („Законопроекта“) на Закон за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП)

**УВАЖАЕМА ГОСПОЖА ВЕЛКОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН АТАНАСОВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖА ФИЛИПОВА,**

Бихме желали да Ви благодарим най-сърдечно за предоставената ни възможност да участваме в обсъждането на проекта („Законопроекта“) на Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП и „Закона“) в рамките на публичната консултация, инициирана на 27 февруари т.г.

Във връзка със Законопроекта бихме желали да представим на Вашето внимание някои бележки и предложения, както и мотиви към тях, на Българската асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП), които се отнасят до Законопроекта и са включени в Приложение № 1.

Считаме че след запознаване със съответните мотиви и взимането под внимание на нашите предложения, могат да бъдат променени и някои текстове в действащия ЗМИП, чието приложение е създавало проблеми в практиката и/или са създавали

прекомерни затруднения в работата на лицата по чл. 4 от ЗМИП, които оперират във финансовия сектор. По този начин ще се облекчи работата на задължените субекти при прилагане на закона в съответствие с европейското законодателство в областта на противодействието срещу изпиране на пари и финансиране на тероризма. Тези предложения, включително някои предложения, които се отнасят специфично до режима на юридическите лица с нестопанска цел, са включени в Приложение № 2.

По Законопроекта имаме някои принципни бележки, като една от основните е по предложения § 11 от Законопроекта и новия чл. 63а на ЗМИП.

Считаме, че въвеждането на този текст ще създаде прекомерна административна тежест за задължените лица по чл. 4 от ЗМИП. По същество, вменяват им се функции по отношение отстраняване на несъответствия в данните относно действителните собственици на лицата по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1, и вписаните в съответния регистър данни за действителните собственици на тези лица, които функции следва да бъдат осъществявани от Агенцията по вписванията (АВ) и Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), които би следвало да осигуряват данните относно действителните собственици на лицата по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1 да са верни, точни и актуални. Създават се и условия за субективизъм, допускане на неправилни квалификации, разминаване и противоречива информация, както и колизии при уведомяване на АВ от различни задължени по този текст лица, пораждаме на репутационни рискове за клиентите на финансовите институции, нанасяне на щети на лицата по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1 от ЗМИП, съответно възникват предпоставки за ангажиране на гражданскоправната отговорност на лицата по чл. 4 спрямо лицата по чл. 61, ал. 1 и чл. 62 ал. 1. Считаме, че тези функции следва да бъдат поети от горесцитираните компетентни държавни органи, като за целта бъде укрепен техният административен капацитет, включително в бюджетен и персонален аспект.

Ако чл. 63а не бъде заличен, то той по наше мнение следва да бъде основно преработен.

На първо място не става ясно при какво точно несъответствие на данни за действителните собственици следва да се уведомява Агенция по вписванията. Данните, които в момента се поддържат и са налични в регистъра на Агенцията и са публично видими са: имена на физическите лица; данни за адрес на ФЛ (толкова, доколкото са подадени от ЮЛ); данни за прякото или непрякото участие и за размер в % на дяловото участие в капитала на дружеството; при непряко участие, в някои случаи има данни и редицата за дружества, чрез които лицето в крайна сметка е действителен собственик – съответно седалище, адрес на управление на тези ЮЛ-а, процент в капитала, чрез които е непрякото участие и т.н. В някои случаи по партидите на дружествата липсват всички данни или има непълнота на някои от тях.

Въпросът е при несъответствие на кои от тези данни относно действителните собственици следва да се уведомява Агенцията. Дали примерно при установено разминаване на някой от адресите или разминаване в посочения процент от капитала или в посоченото основание, на което едно лице е ФЛ действителен собственик, дали в несъответствие при изброяване на непрякото участие и т.н.

По наше мнение следва изрично да се посочи, че изискването да бъде уведомявана Агенцията касае единствено данните относно самото ФЛ действителен

собственик като такъв, но не и неговия постоянен адрес или процент участие в капитала, опосредени капиталови участия/дружества и т.н..

Позицията ни е продиктувана от следните аргументи:

- Може да има текуща промяна на адрес на собственик или адрес на управление на дружество или правна форма (от ООД на ЕООД) и др. данни заявени във връзка с действителните собственици, без тези данни да променят реално ФЛ действителен собственик и това не следва да води до уведомяване на Агенцията за отстраняване на несъответствие;
- Няма лица с достатъчно експертиза вън от едно дружеството (трети лица), които могат да направят реална оценка и преценка на непрекия контрол упражняван чрез други участия в това ЮЛ;
- Въведеният режим може да се използва за редица злоупотреби от недобросъвестни лица;
- Съществува риск от подаване на уведомления до Агенцията от недостатъчно компетентни служители, което ще доведе от своя страна до висок репутационен риск за лицата, по чиито партии ще бъдат подадени уведомления за несъответствия в действителните собственици и до съответните вреди за тях.

На следващо място считаме, че сроковете за реакция и уведомяване на Агенцията по вписванията относно разминаване в данните за действителните собственици на лицата по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1, и вписаните в съответния регистър данни за действителните собственици на тези лица следва да са по-дълги, изчислявани в работни дни, считано не просто от установяване на несъответствието, а от момента, в който са събрани всички налични документи, извършена е проверка (поради сериозните последици за клиента на лицето по чл. 4 от ЗМИП, при допуснати грешки или неправилно квалифициране на обстоятелствата), съответно от вземане на решението на компетентния корпоративен орган на лицето за уведомяване на АВ и изпращане на окомплектованата документация. Идеята е уведомяването на АВ да става действително след задълбочена проверка и събиране на документи и доказателства за наличие на несъответствие в информацията относно действителния собственик на клиента. В АВ следва да се предоставят не самите документи (каквото тълкуване текстът поражда), **а копия от тях**, като съответно следва да се редактира изречение второ на чл. 63а, ал. 1.

Във връзка с ал. 2 на чл. 63а следва да се обмисли вариант, при който не се прави вписване относно наличие на уведомление за несъответствие, доколкото на вписванията в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ) се дава публичност, а ще бъде налице необходимост да се извършат съответни проверки и комуникации с лицата по чл. 61, ал.1 и чл. 62, ал. 1, чрез което да се установи реалното положение, свързано със статута на действителните им собственици. По този начин би се гарантирала и в по-голяма степен защитата на лицата, които изпълняват законоустановени задължения за уведомяване при неосъответствия в ТРРЮЛНЦ и би се минимизирал репутационният риск.

В ал. 5 на същата разпоредба е предвидено, че Агенцията по вписванията и длъжностните лица в АВ не носят отговорност за вреди във връзка с извършените в регистрите вписвания въз основа на постъпили уведомления за несъответствие.

Във връзка с прилагане на посочената нова разпоредба могат да възникнат опасения от страна на лицата по чл. 4 и техните служители за евентуални неблагоприятни последици за тях, ако в резултата на подадено уведомление по чл. 63а, ал. 1 от ЗМИП лице, което е лице по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1 от ЗМИП, претърпи вреди и/или са налице пропуснати ползи. Това би могло да доведе до нежелание за подаване на такива уведомления от страна на лицата по чл. 4 и на практика до превръщане на нормата в едно добро пожелание. Ал. 6 на чл. 63а от своя страна освобождава от отговорност лицата по чл. 4 от ЗМИП, но само с оглед техни задължения от информационен характер, базирани напр. на споразумения за конфиденциалност или правила за защита на личните данни, но не отстранява напълно възможността да се търси обща отговорност на вреди от лицата по чл. 4.

В тази връзка, с оглед осигуряване на гаранции за ефективното прилагане на новия текст на чл. 63а от ЗМИП и постигане на целта на закона, а именно отразяване на актуални, точни и верни данни в регистрите на действителните собственици на юридическите лица и другите правни образувания, считаме, че в закона следва да бъдат включени и разпоредби, ограничаващи възможността за търсене на отговорност от лицата по чл. 4 от ЗМИП и техните служители за настъпили вреди и/или пропуснати ползи от съответните юридически лица или други правни образувания в резултат от подадено уведомление по чл. 63а, ал. 1 от ЗМИП. В тази връзка, предлагаме следната редакция в чл. 63а, ал. 5:

„(5) Агенцията по вписванията и длъжностните лица в Агенцията по вписванията не носят отговорност за вреди във връзка с извършените в регистрите вписвания въз основа на постъпили уведомления за несъответствие. **Лицата по чл. 4 и техните служители не носят отговорност за вреди и/или пропуснати ползи, настъпили за лице, което е лице по чл. 61, ал. 1 или по чл. 62, ал. 1, в резултат на подадено уведомление по ал. 1, освен при установен умисъл или груба небрежност.“**

Текстът на чл. 63а следва внимателно да бъде анализиран, като се отстранят евентуалните противоречия, които би могъл да породят, като се разпределят отговорностите по начин, който не води до колизия на изисквания и не възлага на ИП и лицата по чл. 4 от ЗМИП неизпълними задължения.

Друга съществена бележка, която бихме желали да направим във връзка със Законопроекта, е по неговия § 16.

Считаме, че следва да бъдат редактирани т. 2 и т. 3 на § 16 от Законопроекта, с които се променят чл. 101, ал. 2, т. 13 и т. 14 от ЗМИП.

С промените по т. 13 се въвежда изискване във вътрешните правила за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма да се включват „политики и процедури за проверка при наемане и текуща оценка на служителите в специализираната служба“, като се добавя в правилата за обучение на служителите да се включват и правила за проверка. Наличието на такъв текст в чл. 101, ал. 2, т. 13 от ЗМИП не просто ще наложи промяна в правилата, ако не са установени изисквания за наемане и оценка на служителите от специализираната служба по чл. 106 от ЗМИП.

Липсата на яснота относно обема и съдържанието на термина „проверка“ и липсата на съгласуваност с нормите на други законодателни актове ще доведе до непреодолими практически затруднения при изпълнението на това изискване. Инвестиционните посредници (ИП) не могат да проверяват лицата в базите данни на Министерството на вътрешните работи или служби за сигурност, просто защото нямат достъп до тях. При наемане на работа може да се изисква свидетелство за съдимост, но не и да се извършва „обследване“ на служителите, това е предмет на проверки от други органи. Освен това „проверките“, за които говори новата редакция може да са в противоречие с трудовото законодателство и Закона за защита личните данни (ЗЗЛД), да водят до нарушаване на трудови и лични права. Поради тези причини, предлагаме думата „проверка“ да отпадне от текста на § 16, т. 2 от Законопроекта. Разбира се, възможно е понятието „проверка“ да се тълкува като оценка на знанията по ЗМИП, но дори в такъв случай това предпоставя изискване на практика всички лица да се наемат с определена начална подготовка, както и задължение да се провеждат тестове, като такава тежест според нас не произтича от Директива (ЕС) 2018/843 за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменение на директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС („Директива 2018/843“).

По същия начин в цитираната по-горе т. 14 е въведено изискване към правилата за обучение да се прибавят и политики и процедури за проверка при наемане и текуща оценка на останалите служители. Отново не е изяснено съдържанието на термина „проверка“, със същия ефект, както при формулировката на променената със ЗИД т. 13. **Поради тази причина, предлагаме промяната на чл. 101, ал. 2, т. 14 да отпадне от Законопроекта и действащият понастоящем текст да остане в досегашния си вид. Ако все пак проектотекстът в ЗИД на ЗМИП остане, думата „проверка“ следва да отпадне и от текста на § 16, т. 3 от ЗИД на ЗМИП.**

В заключение, от името на членовете на БАЛИП, изразяваме благодарност за предоставената възможност да изложим своите мотиви и предложения по Законопроекта.

Оставаме на разположение за предоставяне на допълнителни мотиви и разяснения по изразената от нас позиция и отправените предложения.

С най-сърдечни пожелания за успешна и ползотворна работа!

Приложения: Предложения и мотиви към тях на БАЛИП по Законопроекта в Приложение № 1 и предложения по действащия ЗМИП в Приложение № 2.

С уважение:

РАДОСЛАВА МАСЛАРСКА
/Председател на УС на БАЛИП/

ПРЕДЛОЖЕНИЯ И МОТИВИ КЪМ ТЯХ НА БАЛИП ПО ЗАКОНОПРОЕКТА

1. По § 6 от Законопроекта и чл. 53, нова алинея 9.

Предлагаме текстът на новата алинея да се редактира по следния начин:

„(9) По отношение на законните представители и пълномощници на клиент – физическо лице, се прилагат ал. 1—8 ал. 1, 2 и 4-8.“

Мотиви:

Считаме, че не е необходимо да се събират данни за професионалната дейност на пълномощника, тъй като това няма отношение към деловите взаимоотношения и рисковия профил на клиента.

Считаме, че не е необходимо да се събират данни за целта и характера на взаимоотношенията с пълномощника, тъй като такива вече са установени за клиента и пълномощникът не може да има други цели и характер на взаимоотношенията.

По отношение на данните за идентификация по ал. 1, 2, 5, 6 и т.н. има резон за уреждането им, но данните по ал. 3 на чл. 53 относно професионалната дейност на лицето и целта и характера на участието на лицето в деловите взаимоотношения чрез използване на документи, данни или информация от надежден и независим източник, попълване на въпросник или по друг подходящ начин, **не смятаме за обосновано, защото ИП не встъпват в делови взаимоотношения с пълномощника на клиента.**

„(3) При встъпване в делови взаимоотношения се събират и данни за професионалната дейност на лицето и целта и характера на участието на лицето в деловите взаимоотношения чрез използване на документи, данни или информация от надежден и независим източник, попълване на въпросник или по друг подходящ начин.“

Поради това предлагаме да отпадне приложението на ал. 3 по отношение на законните представители или пълномощниците на физическите лица.

2. По § 8 от Законопроекта и чл. 59, ал. 4 от ЗМИП.

Съгласно § 8 от Законопроекта разпоредбата на чл. 59, ал. 4 се изменя така:

„(4) За клиентите - юридически лица и/или юридическите лица, които ги притежават или контролират, чиито дялови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар или на пазар на трета държава, който се подчинява на изискванията за оповестяване в съответствие с правото на Европейския съюз или на еквивалентни международни стандарти, осигуряващи адекватна степен на прозрачност по отношение на собствеността, се събират данни за акционерите и информация за притежаваното от тях дялово участие, подлежаща на разкриване по реда на глава единадесета, раздел I от Закона за публичното предлагане на ценни книжа или аналогична информация за дружествата на регулиран пазар извън Република България.“

Промяната на посочения текст е в две посоки:

А) От една страна разпоредбата намира приложение не само, когато клиентът е дружество, чиито дялови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар или на пазар на трета държава, който се подчинява на изискванията за оповестяване в съответствие с правото на Европейския съюз или на еквивалентни международни стандарти, осигуряващи адекватна степен на прозрачност по отношение на собствеността, но и когато дяловите ценни книжа на юридическите лица, които ги притежават или контролират също са допуснати до търговия на такива пазари;

Б) Детайлизира се и се конкретизира каква точно информация трябва да се събере за клиента, съответно за юридическите лица, които го притежават или контролират.

Във връзка с промяната обаче, възникват няколко практически проблема. За да бъде изпълнено изискването за събиране на информацията за дялово участие, подлежаща на разкриване по реда на глава единадесета, раздел I от Закона за публичното предлагане на ценни книжа (ЗППЦК) или аналогична информация за дружествата на регулиран пазар извън Република България, на практика лицето по чл. 4 от ЗМИП трябва да събере необходимата информация от самите уведомления за разкриване на дялово участие. Съгласно чл. 145, ал. 1 от ЗППЦК всеки акционер, който придобие или прехвърли пряко и/или по чл. 146 право на глас в общото събрание на публично дружество, е длъжен да уведоми КФН и публичното дружество, когато премине определените в закона прагове. Впоследствие, според чл. 148б от ЗППЦК, публичното дружество е длъжно да разкрие на обществеността по реда на чл. 100т информацията, предоставена с уведомленията на лицата по чл. 145 и 146 в срок три работни дни от уведомяването му. Различните публични дружества използват различни канали, както и различна форма за разкриване пред обществеността на посочената информация. Не са изключение и случаите, когато било съответният акционер, преминаващ законовоопределения праг, било самото публично дружество, пропускат или забавят оповестяването на тази информация.

С оглед определяне на действителния собственик на клиент – юридическо лице или друго правно образование, лицето по чл. 4 от ЗМИП трябва да установи, кои са физическите лица, които отговарят на критериите за действителен собственик. Напълно възможно е, уведомление за преминаване на такъв праг от гласове в общото събрание на публично дружество, които да определят акционер като действителен собственик, да е било извършено преди три, четири, пет или повече години. Това на практика изключително много затруднява откриването на такава информация. Съществува съвсем реалната възможност лицето по чл. 4 от ЗМИП, независимо от положените усилия, да не успее да установи наличието на подобни данни или да пропусне такива именно поради големия времеви диапазон.

Още по-големи затруднения биха възникнали за лицето по чл. 4 от ЗМИП, ако юридическото лице или друго правно образование, чийто действителен собственик се търси, се търгува на регулиран пазар извън Република България или се търгува на няколко регулирани пазара.

Поради изложените по-горе съображения, проверката на идентификацията на действителния собственик на клиент юридическо лице или друго правно образование би била също затруднена, дори да е налице пълно съдействие от страна на клиента,

чийто действителен собственик се идентифицира и този клиент предостави изисканата му документация и информация.

С оглед на изложеното по-горе, предлагаме текстът на § 8 от Законопроекта и чл. 59, ал. 4 от ЗМИП да бъде съответно редактиран. Да се даде възможност на лицата по чл. 4 от ЗМИП да идентифицират действителния собственик на клиент юридическо лице или друго правно образувание, чиито дялови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар, въз основа на разкриваната от дружеството регулирана информация. За Република България това е информацията, разкривана по реда на Глава шеста „а“, раздел II от ЗППЦК и по реда на Наредба № 2 от 9.11.2021 г. за първоначално и последващо разкриване на информация при публично предлагане на ценни книжа и допускане на ценни книжа до търговия на регулиран пазар. За дружествата, които са допуснати до търговия на регулиран пазар извън Република България, източник може да бъде съответна аналогична информация. Този ред да се прилага и по отношение на юридическите лица, които притежават или контролират съответния клиент, когато техните дялови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар.

3. По § 13 от ЗИД на ЗМИП и новите ал. 8 и 9 на чл. 67.

Към задължените лица по чл. 67 са добавени **и физическите лица за контакт по чл. 63, ал. 4, т. 3 от ЗМИП.**

Тук следва да се посочи, че физическите лица за контакт са такива именно „за контакт“, за връзка, те нямат роля по прекратяване на дружества, не са ликвидатори и нямат роля по водене и запазване на архиви. Нямат тази роля при назначаването си и при даването на съгласие да са лица за контакт. Ролята на лицето за контакт е да разполага и да предоставя в определените по ЗМИП случаи подходяща, точна и актуална информация относно физическите лица, които са действителни собственици, включително с подробни данни относно притежаваните от тях права. Това ново задължение може да промени института на лицето за контакт, което да наложи даване на нови съгласия при новите условия по ЗМИП. То обаче логически не се свързва със статута на лицето за контакт и предметния обхват на извършваните от него действия и според нас не следва да му се възлага. Освен това, в Директива 2018/843 по-скоро няма такова задължение за паралелно пазене, изискването е за съхранение в единен регистър, а това е Търговският регистър. Там има нужната информация и регистърът има задължение да я пази в определен срок. Ако тази разпоредба остане, ще възникне въпросът за кого точно ще възникне задължението за пазене при едно прекратено юридическо лице.

4. По § 16 от Законопроекта и измененията в чл. 101, ал. 2, т. 13 и т. 14 от ЗМИП.

С въпросните точки се увеличава административната тежест за създаване и прилагане на правила, процедури и изисквания относно организацията и проверка на професионалната компетентност на служителите в специализираната служба по чл. 106 ЗМИП, както и на останалите служители във всички задължени по чл. 4 ЗМИП лица, без

да се отчита мащаба на тяхната дейност, икономически възможности, наличния персонал и капацитет.

Разпоредбите са резонни и адекватни на последните насоки на ЕБО, но по отношение на българските дружества и задължени субекти е необходимо да се прецизират, особено когато текстовете се внасят в българското право на ниво законодателен акт. Без да навлизаме в подробности и конкретика, е добре Законът **да отчете, че има задължени лица по чл. 4 ЗМИП, които към момента имат персонал от 3, 5 или 7 служителя, като в това число са и членовете на управителния им орган.**

Би било добре текстовете да се прецизират и отчете, че въпросните разпоредби биха работили безспорно добре за организации и дружества с по-голям капацитет и персонал, примерно от поне 50 служители. Възможно е и при намирането на решения за прецизиране на текстовете да се приложи и материалния интерес/засегнатия обществен интерес или размера на съхранявани/държани клиентски активи и т.н.

Като обобщение и принципна позиция, въпросът за мащабите на дейността на задълженото лице по чл. 4 ЗМИП и неговия ресурс, финансов и общ капацитет е от изключителна важност и бихме искали да го повдигнем за обсъждане пред вас не само с оглед на цитираните текстове, а и с оглед цялостното прилагане на изискванията и мерките, предвидени по ЗМИП, доколкото към момента законът не отчита подобни критерии и диференциация при задълженията на субектите.

Приложение № 2

**ПРЕДЛОЖЕНИЯ И МОТИВИ КЪМ ТЯХ ЗА ПРОМЕНИ В ДЕЙСТВАЩИЯ ЗМИП,
ВКЛЮЧИТЕЛНО ПРЕДЛОЖЕНИЯ ПО ОТНОШЕНИЕ РЕЖИМА НА ЮРИДИЧЕСКИТЕ
ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ**

Раздел I

1. Предложение по чл. 35 т. 7 от ЗМИП

Съгласно текста на чл. 35, т. 7 от ЗМИП, следва да се прилагат мерки за разширена комплексна проверка при установяване на кореспондентски отношения с кредитна институция или финансова институция от трета държава. Предлагаме уточнение на разпоредбата, относно кредитна институция или финансова институция от трета държава, а именно - такава, която не отговаря на условията на чл. 27, т.е. да се уточни, че става въпрос за кредитна институция от държави, които не прилагат адекватни мерки, съобразно изискванията на Групата за финансово действие срещу изпирането на пари (*Financial Action Task Force /FATF/*)

С оглед на горното, предлагаме текстът на т. 7 да се допълни с думите **„която не отговаря на условията на чл. 27“** и да придобие следната редакция:

„Чл. 35. В допълнение към мерките по Раздел I, лицата по чл. 4 прилагат мерки за разширена комплексна проверка по реда на настоящия раздел и правилника за прилагане на закона, в следните случаи:

.....

7. при кореспондентски отношения с кредитна институция или финансова институция от трета държава, **която не отговаря на условията на чл. 27;**“

Мотиви:

Според дефиницията в ДР, §1, т. 20 от ЗМИП **„Трета държава“** е държава, която не е държава членка по смисъла на т. 6. Същевременно, съгласно чл. 27 може да се прилага опростена комплексна проверка спрямо банки от трети държави, когато законодателството им съдържа изисквания, съответстващи на изискванията на този закон, като се отчита нивото на риск на тези държави и прилагането на мерки за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма, съобразено с това ниво, наличието на пълния обем от подобни мерки съобразно изискванията на Групата за финансово действие срещу изпирането на пари (FATF) и тяхното ефективно прилагане.

Съпоставяйки текстовете на чл. 27 и чл. 35, т. 7 се получава съществено противоречие. Считаме, че не е целесъобразно да прилагаме задължително разширени мерки за комплексна проверка, когато се установяват кореспондентски отношения с кредитни или финансови институции от трета държава, която прилага мерките по чл. 27, а само когато отношенията се установяват с институция от трета държава, не

прилагаща такива мерки. Не виждаме необходимост ако третата държава ефективно прилага законодателство, което съдържа мерките и изискванията на FATF, задължително да се прилагат разширени мерки, както предвижда чл. 35, т. 7. **Подобна рестрикция се явява сериозно ограничение за нашите потенциални клиенти и партньори от държави, с част от които България влиза в различни съюзи и партньорски отношения или тясно сътрудничи, като САЩ, Великобритания (след Брекзит), Австралия, Канада, Нова Зеландия, Швейцария, Южна Корея, Япония и редица други, които едва ли ще имат възможност да използват сметки в банки или клонове на банки, лицензирани само в Европейски съюз. Следва да се отбележи, че това са държави с едни от най-развитите финансови пазари, които от една страна са водещи в областта на противодействието и превенцията на прането на пари и борбата с тероризма, а от друга, с които са установени сериозни икономически и търговски връзки и взаимни инвестиции. Успоредно с това, в част от тези страни има и значителна българска диаспора, наши сънародници, които ще бъдат ограничени и затруднени в извършването на преводи, сключване на сделки с финансови инструменти и извършване на други финансови трансакции с български финансови институции – инвестиционни посредници. Разпоредбата на чл. 35, т. 7 от ЗМИП усложнява ненужно и работата на клоновете на български банки, инвестиционни посредници и други финансови институции, които оперират на тези пазари.**

От друга страна, Директива 2015/849 е изцяло съобразена и разработена в съответствие със стандартите и изискванията на FATF, като в точка 4 от Преамбюла на Директивата изрично е казано, че „Изпирането на пари и финансирането на тероризма често се извършват на международно равнище. Мерките, предприети единствено на национално равнище или дори на равнището на Съюза без да се вземе предвид международната координация и сътрудничество, биха имали много ограничено въздействие. Ето защо приетите в тази област мерки на Съюза следва да бъдат съвместими с останалите действия, предприети в рамките на международни форуми, и поне също толкова строги, колкото тях. При определяне на действията на Съюза следва да продължи да се обръща специално внимание на препоръките на FATF и на инструментите на други международни органи, действащи в областта на борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. За повишаване на ефикасността на борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма съответните правни актове на съюза следва по целесъобразност да бъдат приведени в съответствие с Международните стандарти за борба с изпирането на пари и финансирането на терористични дейности и разпространението на оръжия за масово унищожение, приети от FATF през февруари 2012 г. („ревизираните препоръки на FATF“).“ Стандартите на FATF, като специализирана международна организация, която събира и обобщава информация, прави анализи и изготвя препоръки, са в основата на цялата система от мерки за борба срещу изпирането на пари и борба срещу тероризма, включително на тези от ЕС, като няма основания да се счита, че държави, които не са просто членки на FATF, но са и съчредители на тази организация, не са в състояние да спазват тези стандарти.

Предвид гореизложеното, не считаме за целесъобразно, ако дадена кредитна или финансова институция е с произход от трета държава (като САЩ, Великобритания, Канада, Австралия и други), която ефективно прилага законодателство, съдържащо

мерките и изискванията на FATF, то задължително спрямо тази институция да се прилагат разширени мерки, както предвижда чл. 35, т. 7.

В тази връзка предлагаме мерките за разширена комплексна проверка по чл. 35, т. 7 да се прилагат само при установяване на кореспондентски отношения с кредитна институция или финансова институция от трета държава, която не е по чл. 27, т.е. чието законодателство **НЕ** съдържа изискванията, съответстващи на изискванията на този закон, като се отчита нивото на риск на тази държава и прилагането на мерки за противодействие на изпирането на пари и финансиране на тероризма, съобразено с това ниво, или **ЛИПСВА** пълният обем от подобни мерки съобразно изискванията на FATF и тяхното ефективно прилагане.

В подкрепа на искането ни са и текстовете на чл. 55, ал. 1, т. 2 и т. 6 и чл. 56, ал. 1, т. 2, съгласно които при проверка на идентификацията на клиенти в чл. 55, ал. 1, т. 2 и чл. 56, ал. 1, т. 1 е предвидено, че идентификацията може да бъде потвърдена от друго лице от трета държава, която отговаря на условията по чл. 27 или пък първото плащане по чл. 55, ал. 1, т. 6 може да е направено от кредитна институция от трета държава по чл. 27.

Следва да се има предвид и текстът на чл. 18 от Директива 2015/849 съгласно който разширена проверка се прави във всички случаи, но само по отношение на лица от т.нар. „високорискови трети държави“. По отношение на трети държави, които не са високорискови, не е предвидено задължително извършване на разширена комплексна проверка, а на комплексна проверка по чл. 14 от Директивата, като се добавят няколко допълнителни действия по чл. 19 от Директивата, които в своята съвкупност не съставляват цялостна разширена комплексна проверка. Нашето тълкуване на текстовете е, че разпоредбата на чл. 19 от Директивата следва да се разглежда в контекста на чл. 18 от Директивата.

Ето защо, при установяване на кореспондентски отношения с кредитна институция или финансова институция от трети държави, които са членки на FATF и/или където се спазват стандартите на FATF, **считаме че не следва автоматично да се прилага разширена комплексна проверка**. Подобно изискване поставя кредитните институции или финансовите институции от държави като САЩ, Великобритания, Австралия и други като високорискови по отношение на прането на пари и финансирането на тероризма.

2. По чл. 53, ал. 1 и 2, чл. 54, ал. 7 и чл. 59, ал. 2 от ЗМИП.

Считаме, че има необходимост да бъдат прецизирани горепосочените текстове от ЗМИП, свързани с идентификацията на действителен собственик, тъй като в практиката се констатира различно тълкуване на същите.

Съгласно чл. 59, ал. 2 от ЗМИП, идентификацията на действителен собственик се извършва по реда на чл. 53, ал. 2, което изключва представяне на официален документ за самоличност и снемане на копие от него на действителен собственик (чл. 53, ал. 1 от ЗМИП). Съгласно чл. 54, ал. 7 от ЗМИП, по отношение на законните представители на клиент - юридическо лице или друго правно образувание, пълномощниците и другите физически лица, които подлежат на идентифициране във връзка с

идентификацията на клиент - юридическо лице или друго правно образувание, се прилага чл. 53 от ЗМИП в цялост. От тук следва наличието на различни практики, тъй като има виждания, че действителният собственик попада в хипотезата на **„другите физически лица, които подлежат на идентифициране във връзка с идентификацията на клиент - юридическо лице или друго правно образувание“**. В тази връзка считаме, че чл. 59, ал. 2 по-скоро следва да реферира към чл. 53, ал. 1, 2, 4-8. По този начин ще има по-голяма яснота, че лицата по чл. 4 от ЗМИП имат право да искат официален документ за самоличност на действителен собственик.

3. По чл. 53, ал. 6 от ЗМИП.

Предлагаме текстът да се измени, както следва:

„(6) При липса на друга възможност събирането на данните по **ал. 2, т. 3 и 5** може да се извърши и чрез представянето на други официални документи или документи от надежден и независим източник.“

Мотиви:

Промяната се налага поради практически причини и възможността да се установяват релевантните данни за лицето чрез други официални документи или такива от надежден и независим източник, от които се извлича цялата необходима информация.

4. По чл. 54, ал. 7 от ЗМИП.

Предлагаме в текста, след израза „чл. 53“ да се добави запетая и изразът: „ал. 1, 2 и 4-8.“

„(7) (Доп. - ДВ, бр. 42 от 2019 г., в сила от 28.05.2019 г.) По отношение на законните представители на клиент - юридическо лице или друго правно образувание, пълномощниците и другите физически лица, които подлежат на идентифициране във връзка с идентификацията на клиент - юридическо лице или друго правно образувание, се прилага чл. 53, **ал. 1, 2 и 4-8**. Когато е необходимо предприемане на мерки, произтичащи от националната оценка на риска, наднационалната оценка на риска и насоки, решения или документи, приети от институции на Европейския съюз в изпълнение на разпоредби на Директива 2015/849 могат да се прилагат и изисквания и изключения от това правило при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Мотиви:

Считаме, че не е необходимо да се събират данни за професионалната дейност на пълномощника, тъй като това няма отношение към деловите взаимоотношения и рисковия профил на клиента.

Считаме, че не е необходимо да се събират данни за целта и характера на взаимоотношенията с пълномощника, тъй като такива вече са установени за клиента и пълномощникът не може да има други цели и характер на взаимоотношенията.

5. Предложение по чл. 56 ал. 1 и ал. 2 от ЗМИП

Предлагаме в обхвата на цитираната разпоредба да се включат финансовите институции, а именно: инвестиционните посредници, управляващите дружества, колективните инвестиционни схеми, застрахователите и пенсионноосигурителните дружества. Предлагаме и вменяване на конкретно задължение за кредитните институции да предоставят заверени документи, послужили за идентификация, съгласно чл. 56, ал. 1, т. 3

Мотиви:

Кредитните институции се ползват с преференциално доверие съгласно разпоредбите на чл. 56, като единствено извършената от тях идентификация на лица се счита за достатъчно надеждна, за да бъде използвана от други задължени субекти. Подобно неравностойно третиране на останалите финансови институции накърнява престижа и репутацията им, поставя ги в неравностойно положение и не на последно място е в разрез с предвидения режим в четвъртата директива.

Изискванията за комплексна проверка и идентификация на клиента, които е необходимо да съблюдават не само кредитните институции, но и всички финансови институции **са идентични, в този смисъл считаме, че няма пречка да се предвиди възможността за позоваване на идентификация, извършена както от друга кредитна институция така и от други финансови институции.**

Допълнителен аргумент е, че съгласно точка 35 от Преамбюла на Директивата "За да се избегнат повтарящите се процедури за идентифициране на клиента, водещи до забавяния и по-ниска ефективност на стопанската дейност, е целесъобразно да се позволи клиентите, които са били идентифицирани другаде, да бъдат представяни на задължените субекти при спазване на подходящи предпазни мерки.". Както е видно, самата Директива допуска **идентификацията, която е основната част от комплексната проверка, и която вече е извършена, но от трето лице, а не от задължения субект, да бъде предоставяна на задължения субект и той да се ползва от нея**, за да се избегнат повтарящите се процедури за идентифициране на клиента, водещи до забавяния и по-ниска ефективност на стопанската дейност.

Регулаторните изисквания към банки, ИП, УД, ПОД, застрахователи в специалното законодателство са сходни, що се отнася до изискванията спрямо квалификацията, репутацията и пригодността на ръководния персонал, управление на рисковете, киберсигурност, защита на лични данни, отчетност, репортинг и отговорност пред държавен орган в качеството на регулатор, осъществяващ държавен надзор, строг лицензионен режим и пр., като има известни нюанси в капиталовите изисквания и пруденциалния режим, но като цяло във финансовата област върви процес на конвергенция на режимите на финансовите институции с оглед осигуряване тяхната стабилност и жизнеспособност, което предполага тези институции да бъдат поставени на равна нога с оглед компетентностите им при прилагането на ЗМИП.

Водени от гореизложеното, предлагаме следната редакция на чл. 56, ал. 1 и ал. 2:

„Чл. 56 (1) Лицата по чл. 4, т. 1 – 3, 5 и 8 – 11 могат да се позоват на предходно идентифициране на клиента, извършено от кредитна институция **или лице по чл. 4, т. 5, 8-11**, за целите на чл. 10, т. 1 и 2 при наличие на следните кумулативни условия:

1. седалището на извършилата идентифицирането кредитна институция **или лице по чл. 4, т. 5, 8-11** е в Република България, в друга държава членка или в трета държава, която отговаря на условията на чл. 27;

2. изискваната по чл. 53 – 55 информация е на разположение на лицето, което се позовава на предходно идентифициране, извършено от кредитната **или лице по чл. 4, т. 5, 8-11**, и незабавно могат да бъдат получени при поискване копия на документите по чл. 53, ал. 1 и 4 – 7, чл. 54, ал. 1, 2 и 5 – 7, чл. 55, ал. 1 и 2 и чл. 59, ал. 1;

3. при поискване кредитната институция **или лица по чл. 4, т. 5, 8-11, които са извършили** предходно идентифициране, ~~е в състояние да предостави~~ **предоставят** в срок до три дни на лицето, което се позовава на това идентифициране, заверени копия на документите по т. 2.

(2) Забранява се на лицата по чл. 4, т. 1 – 3, 5 и 8 – 11 да се позоват на предходно идентифициране на клиента, извършено от кредитна институция **или лице по чл. 4, т. 5, 8-11** от високорискова трета държава, включена в списъка по чл. 46, ал. 3.

(3) Позоваването на предходно идентифициране по ал. 1 не освобождава позоваващото се лице от отговорност за неизпълнение на изискванията за прилагане на мерките за комплексна проверка на клиента по чл. 10, т. 1 и 2.“

Всички субекти по чл. 4, т. 5, 8-11 са задължени лица и спрямо тях се прилагат всички изисквания на ЗМИП, съответно те прилагат всички мерки и процедури еднообразно, по един и същи начин като банките. Ако е налице по-слабо прилагане на мерките от финансови институции в някои държави-членки на ЕС, то спрямо такива държави следва да се предприемат съответните процедури за привеждане на техните законодателства в пълно съответствие с изискванията на европейските директиви и в частност на Директива 2015/849. Това обаче не може да бъде обстоятелство, което да дерогира принципни постановки на европейското законодателство и да нарушава изискванията за равнопоставено третиране на субектите от финансовата сфера, които се подчиняват на еднакви правила и прилагат едни и същи мерки срещу изпиране на пари.

2. В случай, че не се приеме предложението ни и не се допусне възможност лицата по чл. 4, т. 1 – 3, 5 и 8 – 11 да могат да се позовават на предходно идентифициране на клиента, извършено освен от кредитни институции и от лицата по чл. 4, т. 5, 8-11, **то предлагаме в чл. 56, ал. 1, т. 3 да се предвиди изрично задължение** при поискване кредитната институция, която е извършила предходно идентифициране, да предостави на лицето, което се позовава на това идентифициране, заверени копия на документите по т. 2 на същата алинея.

Настоящата редакция на текста по наше мнение **не обезпечава** изпълнението от страна на кредитната институция на това задължение, а дава възможност например при отправени няколко искания от различни субекти към кредитната институция, тя да откаже предоставянето на заверени копия на документите във връзка с идентификацията на клиента с мотив, че не може да го направи в срок.

Необходимо е предоставянето на документите, послужили за предходна идентификация на клиента да не бъде по усмотрение на извършилия идентификацията задължен субект. По този начин ще има по-голяма правна сигурност за лицата, извършващи идентификация, които ще могат да се позовават на законовия текст, въвеждащ задължение за предоставяне на заверени копия от документите по т. 2 на чл. 56, ал. 1.

Считаме предложението ни за важно и поради факта, че изискването по т. 3 трябва да бъде изпълнено кумулативно с тези по т. 1 и т. 2, за да се приложи текста на чл. 56, ал. 1, който предвижда възможността за позоваване на предходна идентификация.

С оглед изложеното предлагаме следната редакция на текста на чл. 56, ал. 1, т. 3 от ЗМИП:

„3. при поискване кредитната институция, която е извършила предходно идентифициране, ~~да може~~ е **дължна** да предостави в срок до три дни на лицето, което се позовава на това идентифициране, заверени копия на документите по т. 2.“

6. По §1, т. 12 от от Допълнителните разпоредби на ЗМИП.

Предлагаме да се промени дефиницията на „Официален документ за самоличност“ както следва:

А) текстът на б. „г“ да се измени както следва:

„г) валиден документ за самоличност, издаден от чужд компетентен държавен орган, с уникален идентификационен номер на документа, съдържащ снимка и имената на лицето, ~~имена, дата и място на раждане на лицето и гражданство~~.

Б) да се заличи текстът: „Не са "официални документи за самоличност" документите за пребиваване и чуждестранното свидетелство за управление на моторно превозно средство.“

Мотиви:

От практиката е видно, че съществуват официално издадени държавни документи за самоличност без дата на издаване, документи без дата на валидност, които продължават да са валидни или без другите данни, изброени в настоящата редакция на текстовете. Следва да се допуска идентифициране на клиент чрез свидетелство за управление на моторно превозно средство в случаите в които този документ е официален документ за самоличност в съответната държава и компетентните органи не издават друг вид документи за самоличност (лични карти), а гражданите не са задължени да имат издаден международен паспорт, както и идентифициране чрез документи за пребиваване, ако са издадени от чужд компетентен държавен орган, с уникален идентификационен номер на документа, съдържащ снимка

и имената на лицето. Събирането на данни за клиента, изискуеми по чл. 53, ал. 2 следва да може да се извършва и чрез други официални документи от надежден и независим източник.

Съгласно Директива (ЕС) 2015/849 проверка на самоличност се извършва „въз основа на документи, данни или информация от надежден и независим източник“ (чл. 13, пар. 1, б. „а“). Т. 4.26 от Насоки ЕВА/GL/2021/02 – указва, че проверката на самоличността на клиент се извършва въз основа на надеждна и независима информация и данни, като в т. 4.27 се пояснява надеждността и независимостта на данните. Изброените по-горе документи - свидетелство за управление на моторно превозно средство и документи за пребиваване, в случай че са издадени от компетентен държавен орган, имат уникален идентификационен номер на документа и съдържат снимка и имената на лицето, са именно такива надежни и независими източници.

Раздел II

7. По чл. 4, т. 28 от ЗМИП.

В духа на предприеманите промени в ЗМИП, които водят до презициране на режима на поднадзорните лица, и отчитайки ниското ниво на риска от изпиране на пари, предлагаме в Законопроекта да се включи текст, по силата на който юридическите лица с нестопанска цел (ЮЛНЦ) по чл. 4, т. 28 от ЗМИП, **които изпълняват функции на браншови и/или професионални организации**, да бъдат изведени от обхвата на задължените съгласно Закона лица. В тази връзка, в Допълнителните разпоредби (ДР) да се въведе легална дефиниция за ЮЛНЦ, които изпълняват функции на браншови и професионални организации. По наше мнение това следва да бъдат тези юридически лица с нестопанска цел, определени за извършване на дейност в обществена или в частна полза, **на които със закон са възложени определени функции, включително участие в управлението на гаранционни фондове, фондове за компенсирание на инвеститори или други фондове, учредени по силата на кодекси или закони, регулиращи дейността на лица по чл. 1, ал. 1 от Закона за кредитните институции и чл. 1, ал. 2 от Закона за Комисията за финансов надзор**. По този начин, организации на банкови и небанкови финансови институции, които са задължени лица по чл. 4 от ЗМИП, поради ниското ниво на риск от изпиране на пари в дейността им, ще бъдат освободени от несвойствени задължения, като се има предвид, че повечето от тях се финансират единствено чрез членски внос и не извършват или извършват много ограничен обем от стопански дейности, обикновено свързани с обучението и квалификацията на служители на членовете им и на кадри от финансовия сектор. Те са браншови организации на професионални участници на финансовите пазари и като такива се създават и действат изключително в защита на интересите на членовете си, изпълнявайки функции на техни съсловни организации. Доколкото с промените в Закона съсловните организации отпаднаха от кръга на задължените лица по чл. 4 от ЗМИП, считаме, че и браншовите организации на финансовите институции от банковия и небанков сектор следва по същата логика да бъдат освободени от задълженията по ЗМИП.

8. По чл. 98, ал. 4 от ЗМИП.

Същевременно, предлагаме ал. 4 на чл. 98 от ЗМИП да се редактира, като отпадне фиксирането на конкретен размер на годишния оборот (20 000 лв.), при който ЮЛНЦ трябва да изготвят оценки на риска. Предлагаме вместо това да се реферира към размера на годишния оборот, при достигане на който данъчно задължените лица са длъжни съгласно чл. 96, ал. 1 от Закона за данъка върху добавената стойност (ЗДДС) да се регистрират по ЗДДС. Към настоящия момент този размер е **100 000 лв.** за периода от последните последователни 12 месеца преди съответния месец, в който се поражда задължение за регистрация.

Мотиви:

Законодателят всъщност е фиксирал размер на оборота, свидетелстващ за трайното ангажиране със стопанска дейност на съответните лица, при което извършването на стопанска дейност формира значим източник на приходи и предполага по-широк кръг от договорни отношения с по-голямо количество контрагенти, по-големи размери на престациите, при което е по-възможно да възникнат рискове от изпиране на пари.